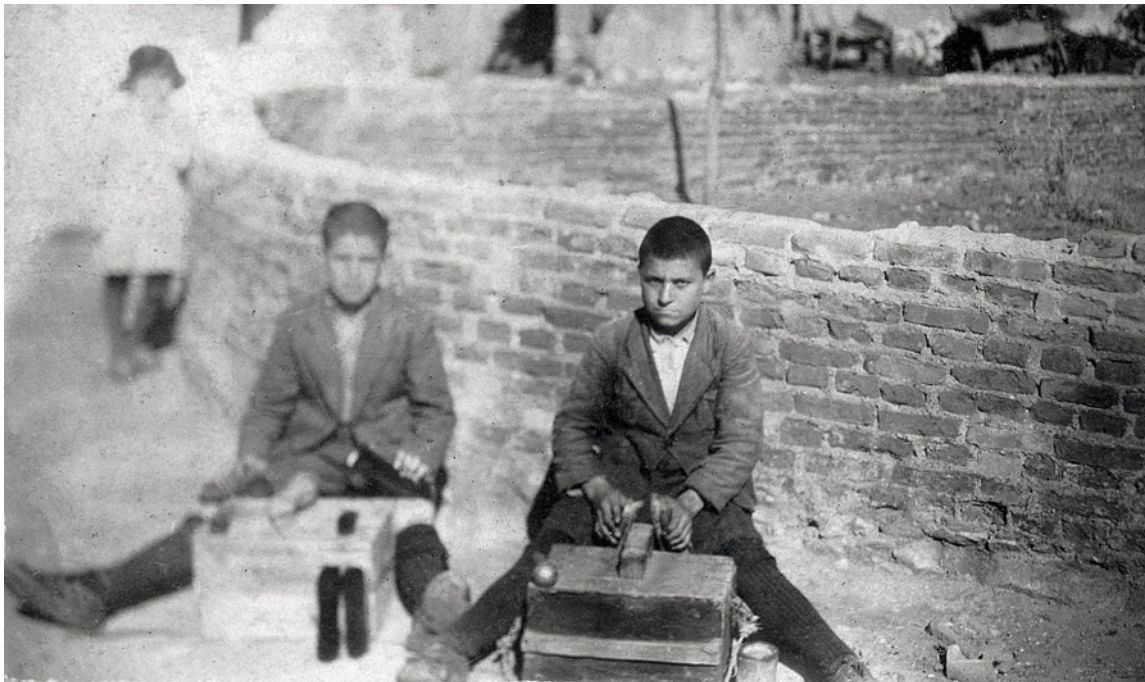

Οι ανήλικοι βιοπαλαιστές της παλιάς Δράμας

Ο σπουδαίος δημοσιογράφος και συγγραφέας της ιστορίας της Δράμας Νίκος Καπετανάκης Ακρίτας είχε γράψει (εφημ. Θάρρος, 1933) ένα γλαφυρά αποκαλυπτικό χρονογράφημα, σχολιάζοντας την αθλιότητα της ζωής των εργαζόμενων ανήλικων ορφανών της Δράμας.

Λούστροι, μικροί βιοπαλαιστές, στην πλατεία Καλαμπακίου (μέσα της δεκαετίας του 1940). Φωτ. Γιώργου Μυλωνά.

ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΗΜΑΤΑ

Η ΜΑΡΙΔΑ

Τι θα γίνη επί τέλους αυτή η βασανισμένη μαρίδα της Δράμας, οι αναρίθμητοι αυτοί βιοπαλαίοντες πιτσιρίκοι, που από 8 έως 15-17 και 20 ετών αγωνίζονται για να κερδίσουν 3-4-5 το πολύ 10 καθαρές δραχμές την ημέρα; Και πώς αγωνίζονται!... Σαν τους στρατιώτες στη μάχη... Τρέχουν, ιδρώνουν, επιτίθενται, κάνουν εφόδους, επελάσεις, αντεπιθέσεις και καμιά... πίνουν εις το πεδίο του αγώνος με καμιά ξαφνική γροθιά ή κλωτσιά νευροπαθούς πελάτου.

- Να τα γυαλίσω κύριε; εκλιπαρεί ο πιτσιρίκος.
- Όχι! βρυχάται ο «κύριος» που δεν έχει πάρει ακόμα τον καφέ του...

ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΗΜΑΤΑ

Η ΜΑΡΙΔΑ

Τι θα γίνη επί τέλους αυτή η βασανισμένη μαρίδα της Δράμας, οί αναρίθμητοι αυτοί βιοπαλαίοντες πιτσιρίκοι, που από 8 έως 15—17 και 20 ετών αγωνίζονται για να κερδίσουν 3—4—5 το πολύ 10 καθαρές δραχμές την ημέρα; Και πώς αγωνίζονται!... Σαν τους στρατιώτες στη μάχη... Τρέχουν, ιδρώνουν, επιτίθενται, κάνουν εφόδους, επελάσεις, αντεπιθέσεις και καμιά.... πίνουν

Από το αρχείο της εφημ. Θάρρος, 27.08.1933

– Θα τα κάμω καθρέφτη.
– Θα σου κάμω τα μούτρα παζάρι... Φύγε σου λέω...

– Μια δραχμή, μόνο, κύριε...

– Πάρε, λοιπόν, τρεις...

Και ο βρεφοειδής βιοπαλαιστής μαζεύει τρεις γενναίες καρπαζιές και... διδάσκεται τι θα πη ανθρωπισμός στο Ρωμείο. Δεν είναι δε μόνον οι λούστροι, οι θλιβεροί ήρωες της σκληράς και απελπιστικής βιοπάλης. Σμήνη ολόκληρα αδέσποτων παιδιών έχουν παντού ξεφυτρώσει, χωρίς κανείς να ξέρη από πού έρχονται, πού μένουν, τι τρώνε, πού κοιμούνται, πώς ζουν.

Άλλα πουλούν σιγαρέττα, άλλα καραμέλλες, και μέντες άλλα κοκοράκια, άλλα πουλούν κουλουράκια, άλλα είναι μαναβάκια, άλλα μοιράζουν φέιγ βολάντ και ρεκλάμες, άλλα κουβαλούν ψώνια, άλλα κάνουν θελήματα και πάνε στο συνοικισμό Ταμείου Στεγάσεως για μια δραχμή. Μεις οι μεγάλοι δεν μπορούμε να καταλάβουμε ποτέ τον τραγικό αγώνα που διεξάγει ο μικρόκοσμος της σημερινής εποχής.

Ό,τι δε συμβαίνει εδώ, συμβαίνει και στην Καβάλλα, στις Σέρρες, στην Ξάνθη, εις όλας τας πόλεις που υπάρχει εργασία και προσφυγόκοσμος. Χιλιάδες παιδιά εγκαταλελειμμένα στη μοίρα τους, αρχίζουν μοναχά, απροστάτευτα, αβοήθητα από 10 χρόνων τον τρομερό αγώνα του ψωμιού. Σε κανένα άλλο Κράτος, εκτός από το ρεμπέλικό, από το πανάθλιο, από το χαλασμένο Ρωμείο, δεν αφίνεται έτσι στην τύχη της, μια ολόκληρη γενεά φτωχών παιδιών σαν να είναι αδέσποτα σκυλιά των δρόμων και των σοκακιών. Τι θα γίνουν αυτά τα παιδιά όταν μεγαλώσουν και βρεθούν στην κοινωνία χωρίς λεπτά, χωρίς τέχνη, χωρίς επάγγελμα και προ παντός χωρίς μόρφωση; Σε όλο τον άλλο κόσμο υπάρχει για τα παιδιά Κρατική και Κοινωνική πρόνοια, λειτουργούν λαϊκές σχολές, επαγγελματικές και τεχνικές, νυχτερινές εκπαιδευτικές σχολές, σε όλα τα άλλα Κράτη το μάτι του Κράτους και της Κοινωνίας είναι στραμμένο άγρυπνο προς το παιδί. Εδώ η ασοργία, η αδιαφορία, η σκληρότης, είναι η μόνη σχολή μέσα στις οποίες φοιτά και μορφώνεται το φτωχό παιδί. Καμμία προώθησις, καμμία ενίσχυσις, καμμία προστασία.

Πρό ολίγου καιρού εις την οδόν Άρμεν ένας πιτσιρίκος τραβούσε μ' ένα σχοινί ένα... λυκόπουλο.

Ο μικρός υπαίθριος πωλητής Τρύφων Παπαδόπουλος, παιδί πολύτεκνης προσφυγικής οικογένειας από την Κιουτάχεια, στο στέκι του, έξω από τη σημερινή Στρατιωτική Λέσχη, μέσα της δεκαετίας του '40. Φωτ.: Συλλογή Φώτη Μπέγγα

– Και πού το πας, παιδί μου, αυτό; το ρώτησα με κατάπληξι.

– Θα το πουλήσω 50 δραχμές μου απάντησε αφελέστατα.

– Και πού το βρήκες το λυκόπουλο;

– Μου τώστειλε η γιαγιά μου από το χωριό να το πουλήσω 50 δραχμές.

– Και τι θα της κάμεις της δραχμές;

– Θα πάρω μεθαύριο τα βιβλία μου.

Θεέ μου!... Ήτο μαθητής και πουλούσε ένα λυκόπουλο για να αγοράσει τα βιβλία του.. Όπερ σημαίνει ότι εις τον τόπον αυτόν και οι λύκοι ακόμα, βοηθούν περισσότερο από τους ανθρώπους, τα δυστυχισμένα αυτά παιδιά...

ΝΙΚΟΣ ΑΚΡΙΤΑΣ

«Χασαπάκια» και «μαναβάκια» –μερικά ανυπόδωτα–, παιδιά της βιοπάλης, προσφυγόπουλα τα περισσότερα, δεύτερης γενιάς, στη Δημοτική Αγορά, κατά τη Βουλγαρική Κατοχή 1941-1944. Διακρίνεται, πίσω με το καπέλο, ο Βούλγαρος φύλακας της Δημοτικής Αγοράς.

Φωτ.: Συλλογή Φώτη Μπέγγα

ροῦμε νὰ καταλήβωμε ποτέ τὸν τρα-
γικό ἀγῶνα ποῦ δεξιάγει ὁ μικρό-
κοσμος αὐτὸς τῆς σημερινῆς ἐποχῆς.
"Οτι δὲ συμβαίνει ἐδῶ, συμβαίνει
καὶ στὴν Καβάλλα, στὰς Σέρρας,
στὴ Ξάνθη εἰς ὅλας τὰς πόλεις ποῦ
ὑπάρχει ἐργατιά καὶ προσφυγόκο-
σμος. Χιλιάδες παιδιὰ ἐγκαταλειμμέ-
να στὴ μοῖρά τους, ἀρχίζουν μοι-
χὰ, ἀπροστάτευτα, ἀβοήθητα, ἀπὸ
10 χρονῶν τὸν τρομερὸ ἀγῶνα τοῦ
ψωμοῦ. Σὲ κανένα ἄλλο Κράτος,
ἐκτὸς ἀπὸ τὸ ρεμπέλικο, ἀπὸ τὸ
πανάθλιο, ἀπὸ τὸ χαλασμένο Ρω-
μεϊκο, δὲν ἀφίνεται ἔτσι στὴ τύχη
τῆς, μιὰ ὀλόκληρη γενεὰ φτωχῶν
παιδιῶν σὰν νὰ εἶναι ἀδέσποτα σκυλ-
ιά τῶν δρόμων καὶ τῶν σοκα-
κιῶν. Τί θὰ γίνουιν αὐτὰ τὰ παι-
διά ὅταν μεγαλώσιν καὶ βρεθοῦν

στὴν κοινωνία χωρὶς λεπτὰ, χωρὶς
τέχνη, χωρὶς ἐπάγγελμα καὶ πρὸ
παντός χωρὶς μόρφωσι; Σὲ ὅλο τὸν
ἄλλο κόσμον ὑπάρχει γιὰ τὰ παιδιὰ
Κρα-ικὴ καὶ Κοινωνικὴ πρόνοια,
λειτουργοῦν λαϊκὲς σχολές, ἐπαγγελ-
ματικὲς καὶ τεχνικὲς, νυκτερινὲς ἐκ-
παιδευτικὲς σχολές, σὲ ὅλα τὰ ἄλλα
Κράτη τὸ μάτι τοῦ Κράτους καὶ
τῆς Κοινωνίας εἶναι στραμμένο ἄ-
γρυπνο πρὸς τὸ παιδί. Ἐδῶ ἡ ἀ-
στοργία, ἡ ἀδιαφορία, ἡ σκληρότης,
εἶναι ἡ μόνος σχολὴ μέσα στῆς ὀ-
ποῖες φοιτᾷ καὶ μορφώνεται ὁ φτω-
χὸ παιδί. Καμμία προώθησις, καμ-
μία ἐνίσχυσις, καμμία προστασία.
Πρὸ ὀλίγου καιροῦ εἰς τὴν ὁδὸν
Ἄρμεν ἕνας πιτσιρικὸς τραβοῦσε
μ' ἕνα σχοινὶ ἕνα.... λυκόπουλο.
—Καὶ ποῦ τὸ πᾶς, παιδί μου, αὐ-

τό; Τὸ ρώτησα μὲ κατάπληξι.

—Θὰ τὸ πουλήσω 50 δραχμὲς
μοῦ ἀπήντησε ἀφελέστατα.

—Καὶ ποῦ τὸ βρήκες τὸ λυκό-
πουλο;

—Μοῦ τῶστεϊλε ἡ γιᾶγιά μου
ἀπὸ τὸ χωριὸ γὰ τὸ πουλήσω 50
δραχμὲς.

—Καὶ τί θὰ τῆς κάμης τῆς
δραχμὲς;

—Θὰ πάρω μεθαύριο τὰ βιβλία
μου.

Θεέ μου!.. Ἦτο μαθητὴς καὶ που-
λοῦσε ἕνα λυκόπουλο γιὰ νὰ ἀγορά-
σῃ τὰ βιβλία του.... "Οπερ σημαί-
νει ὅτι εἰς τὸν τόπον αὐτὸν καὶ οἱ
λύκοι ἀκόμα, βοηθοῦν περισσότερο
ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, τὰ δυστυχισμέ-
να αὐτὰ παιδιὰ....

ΝΙΚΟΣ ΑΚΡΙΤΑΣ

Απὸ το ἀρχεῖο τῆς εφημ. Θάρρος, 27.08.1933

(Οἱ φωτογραφίες καὶ οἱ σχετικὲς ενημερωτικὲς λεζάντες
εἶναι παρμένεες ἀπὸ τὸ ἱστορικό-φωτογραφικό λεύκωμα "Ἡ Δράμα τῶν προσφύγων")